

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. II. Sacrificium non causat immediatè & opere operato gratiam
sanctificantem, neque remittit peccata venialia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

remissionem eorum, quæ à nobis quotidie committuntur, peccatorum applicaretur.

Ergo ex vi suæ institutionis habet singularem vim & efficaciam ad applicandum aliquem fructum passionis, & redemptionis Christi; ac proinde independentem à bonitate & devotione ministris, ut ibidem docet Concilium dicens: *Hæc quidem illa munda oblatio est, quæ nullâ indignitate, aut malitiâ offerentium inquinari potest.* Inquinaretur autem si propter malitiam offerentium careret omni suo effectu, etiam impetrationis, & satisfactionis.

Igitur Sacrificium oblatum à malo ministro aliquem habet effectum, non ex opere operantis, ut clarum est; ergo ex opere operato, aut quasi, eo ferè modo, quo Sacramenta, quæ collata à ministris, etiam pessimis, nihilominus ex vi suæ institutionis infallibiliter causant gratiam in subiecto disposito.

De cætero nemo miretur, si Sacramentis comparo, quod Augustissimum Sacramentum efficit: comparo, inquam, verum cum hoc discrimine, quod Sacramentum non conferat gratiam, nisi subiecto, cui realiter applicatur, cum tamen ad effectum Sacrificii sufficiat applicatio intentionalis; & ideo dixi, *Quasi ex opere operato*, quia opus operatum propriè significat opus realiter applicatum.

Præterea differunt Sacrificium & Sacramentum in ipso effectu; nam effectus omnium Sacramentorum est gratia sanctificans, prima, vel secunda. Porro

CONCLUSIO II.

Sacrificium non causat immediatè & ex opere operato gratiam sanctificantem, neque remittit peccata venialia.

7.
Missæ Sacrificium remittit peccata mortalia.
Trident.

Docet Sancta Synodus Tridentina sess. 22. cap. 2. *Sacrificium Missæ verè propitiatorium esse, per ipsum fieri, ut, si cum vero corde, & recta fide, cum metu & reverentia contriti, ac penitentes ad Deum accedamus, misericordiam consequamur, & gratiam inveniamus in auxilio opportuno.* Ac si diceret: Sacrificium Missæ verè est propitiatorium, quoniam per ipsum accipimus dona, sive auxilia gratiæ actualia dispositiva seu disponentia ad veram penitentiam remissivam peccatorum per infusionem gratiæ sanctificantis.

sed mediata tantum.

Hanc esse mentem Concilii, colligo ex verbis sequentibus: *Huius quippe oblatione placatus Dominus, gratiam & donum penitentia concedens, crimina, & peccata etiam ingentia dimittit, utique per contritionem charitate perfectam, aut attritionem cum Sacramento: non autem pro-*

ximè & immediatè per ipsum Sacrificium. Ita communiter Doctores, quidquid pauci sine solido fundamento contradicant.

Ratio autem à priori est; quia nusquam legitur, talis effectus, scilicet immediata remissio peccatorum mortalium, promissus Sacrificio, sicuti promittitur Baptismo & Penitentia. Quin potius contrarium significat Concilium Tridentinum, quando sess. 14. c. 4. docet, quod attritio *sine Sacramento Penitentia per se ad iustificationem perducere peccatorem nequeat*, perduceret autem si Sacrificium immediatè peccata mortalia remitteret, adeoque primam gratiam conferret.

Probatum à posteriori ex inconvenientiis, quæ sequuntur ex opposita sententia. Nam alioquin Sacerdos celebrans in peccato mortali cum sola attritione, quando deest copia Confessarii, iustificaretur: imò unico Sacrificio iustificaret omnes attritos, etiam dormientes & ignorantes, gravissimos alioquin peccatores, offerendo illud pro eorum omnium peccatis; quin de facto semper ita fieret: etiam quodcumque Sacrificium offerretur pro salute totius mundi, ut patet ex verbis oblationis Calicis.

Et sanè si hæc efficacia colligeretur, ut volunt Adversarii, ex verbis illis consecrationis: *Qui pro vobis effundetur (vel, effunditur) in remissionem peccatorum*; cum constet illa dicta fuisse à Christo in ultima Cæna omnibus Apostolis: profecto hoc Sacrificium ex sua institutione non alligaretur ad causandum illum effectum in uno, vel duobus; sed extendi posset ad plures & plures, atque adeo ad omnes peccatores attritos.

Nec obstat quòd Sacrificium, ut infra dicemus, plus profit uni, quàm pluribus; quia quantumcumque minimum proderit pluribus quoad effectum remissionis peccatorum, necessariò remittet omnia peccata mortalia; quia unum, secundum legem ordinatam, non remittitur sine alio: gratis autem dicitur prodesse omnibus, quatenus est impetratorium, aut satisfactorium, secùs quatenus est propitiatorium, sive remissivum peccatorum.

Præterea peccator, qui cum sola attritione etiam cognita ut tali, curasset sibi applicari Missam, posset omnia Sacramenta suscipere, saltem exceptâ Eucharistiâ, imò omnia, nullo excepto, ministrare absque prævia contritione aut confessione.

Tertiò, pro moribundo, qui non potest confiteri: vel aliud Sacramentum suscipere, deberet statim sacrificari, ut si attritus sit, virtute Sacrificii iustificetur. Quæ omnia clarè repugnant communi sensui fidelium.

Sed numquid etiam sequeretur, quòd ad remissionem mortalium non esset necessaria confessio? Non puto. Enimverò contritio charitate perfecta est medium per se ordinatum ad re-

ad remissionem peccatorum mortalium, nùm ideo non est necessaria confessio? Potuisset ergo Christus ordinale Sacrificium ad secundariò (nam primarius finis est cultus Dei) remittendum peccata mortalia, estò peccata sic remissa adhuc mansissent necessaria materia absolutionis.

12. Contentia aliquorum quòd Sacrificium per accidens solum justitiam conferat augmentum gratiæ, improbatur à priori & ad inconvenientiis.

Ceterùm propter inconvenientia jam explicata, aliqui docent hoc Sacrificium per accidens solum conferre primam gratiam, puta homini attrito existimanti bonâ fide se esse contritum; per se autem homini iusto conferre augmentum gratiæ justificantis.

Sed nec illa opinio aliquid plus habet probabilitatis, & eidem ferè rationibus improbat; à priori quidem, quia non ostenditur promissio divina; à posteriori autem ab his inconvenientiis.

Nam sequeretur quòd homo dives iustus, etiam dormiens, aut de salute sua minime cogitans, eò magis justificaretur, quòd plura pro se offerri curaret Sacrificia, aut ipso nesciente offerrentur; adeoque brevi temporis spatio ad summam perfectionem gratiæ posset perungere absque ullis propriis actibus, vel susceptione alicujus Sacramenti, quam tamen perfectionem alii Sancti, imò Sanctissimi viri, non nisi multis laboribus, jejuniis, vigiliis, orationibus aliisque bonis operibus consecuti sunt, quod nullâ ratione vel auctoritate probatur.

13. Aliud inconveniens est, quòd sic in parvulo recens baptizato augetur gratia habitualis, si pro illo Sacrificium celebraretur, quòd est inauditum in Ecclesia Dei, quæ constanter docet parvulum decedentem ante usum rationis, nunquam pergere ad gloriam adulti, qui moritur cum propriis meritis, ejus tamen contrarium manifestè sequeretur ex illa sententia.

Accedit; quòd is, pro quo offertur Sacrificium, vel qui pro se curat illud offerri, etiam in ordine ad sui justificationem, non debeat esse iustus: quis enim unquam hoc requisivit, aut affirmavit? Quomodo ergo dici potest, quòd per se conferat augmentum gratiæ, & per accidens primam gratiam? Nonne suscipiens Sacramenta vivorum debet prudenter existimare se esse iustum? Nemo dubitat, alioquin impeditur primarius effectus istorum Sacramentorum; ideoque, secundùm communem sententiam, peccatur mortaliter.

14. Dices: augmentum gratiæ sanctificantis non est solus effectus Sacrificii, nec primarius; quis enim ambigit verba consecrationis principaliter efficere Corpus & Sanguinem Christi? Quis dubitat impetrare gratias prævenientes, bona etiam temporalia, & remittere poenas Purgatorii?

Præterea, nonne peccare dixeris, qui pro se curat offerri Sacrificium, estò, quia in statu peccati mortalis, optimè sciat suam incapacita-

tem recipiendi effectum satisfactionis? Non autumo. Ergo similiter nulla est obligatio in illo, qui pro se curat offerri Sacrificium, procurandi dispositionem necessariam ad effectum gratiæ sanctificantis. Aliud est de Sacramentis, quæ principaliter instituta sunt ad significandam & causandam gratiam sanctificantem primam, vel ejus augmentum.

Video sic responderi posse ad ultimum inconvenientiis; sed non minùs video ex hac responsione inferri posse contra Adversarios: Ergo malè ducitis argumentum ab efficacia Sacramenti ad efficaciam Sacrificii, dicentes, Sacrificium est perfectius Sacramento; ergo sicut hoc causat immediatè & ex opere operato gratiam sanctificantem, ita & illud.

Nam datâ, non concessâ majori perfectione, adhuc negatur Consequentia: etenim Sacrificium per se primò non ordinatur ad sanctificationem hominum, sicut Sacramentum; sed in cultum Dei & in protestationem summi Domini Dei in vitam & mortem: & hinc Sacramentis novæ Legis legimus promissam gratiam; secus Sacrificio.

Enimverò dicta omnia tum Conciliorum, tum Sanctorum Patrum commodissimè accipiuntur de remissione peccatorum mediata, aut certè de Sacrificio prout includit ipsum Sacramentum Eucharistiæ, quod est hostia Sacrificii, & indubiè causat augmentum gratiæ habitualis, quando à Sacerdote vel aliis dignè sumitur.

Unde dixi: datâ, non concessâ majori perfectione; quoniam Sacrificium essentialiter consistit in mystica separatione Corporis & Sanguinis Christi, vel, secundùm alios, in constitutione Corporis & Sanguinis sub speciebus panis & vini per modum cibi & potus. Porò ipsum Sacramentum Eucharistiæ est quid permanens, species videlicet panis aut vini continentes realiter Corpus & Sanguinem Christi, seu ipsum Christum.

Rogas, an saltem per Sacrificium quâ tale non remittantur immediatè peccata venialia iustis, pro quibus offertur? Respondeo cum plerisque Theologis negativè; quia nullum fundamentum, imò contrarium; nam probabiliùs non dimittitur peccatum veniale, per se loquendo, & secundùm legem Dei ordinariam, sine infusione gratiæ.

Atque ut dimitteretur sine infusione gratiæ, ut multi non improbabiler docent, juxta illud Divi Augustini Ench. cap. 71. *De quotidianis autem brevibus, levibusq; peccatis, sine quibus hæc vita non ducitur, quotidiana oratio fidelium satisfaciunt.* Ubi notant Augustinum non dicere, *infortum, sed, fidelium.* Ut, inquam, sic esset, unde ista virtus Sacrificio?

Ex voluntate, reponis, Christi, qui reliquit Sponsæ suæ Ecclesiæ visibile Sacrificium & incrementum, quo *illius* (Sacrificii cruenti) *vir-*

15. ex qua Auctor argumentatur contra Adversarios.

16. Dicit Concil. & PP. intelligi possunt de remissione mediata vel de Sacrificio ut includit Sacramentum. An Sacrificium sit perfectius Sacramentum.

17. Sacrificium quâ tale non remittit venialia immediatè.

18. Obiectio ex Conc. Tridentino.

ius (inquit Tridentinum sess. 22. cap. 1.) in remissionem eorum, quæ à nobis quotidie committuntur, peccatorum applicaretur. Et sanè si oratio Dominica tantam vim habeat, si aqua benedicta, seu aspersio ejus, aliæque Sacramentalia; cur non eandem habeat Sacrificium multò perfectius?

Responsio.

Respondeo; Tridentinum loquitur generaliter de peccatis tam mortalibus quàm venialibus, ut patet ex cap. 2. ubi dicit hoc Sacrificium, vel potiùs Deum hoc Sacrificio placatum, dimittere crimina & peccata, etiam ingentia. Similiter de remissione, abstrahendo à modo mediato, vel immediato; prout etiam Divus Augustinus loco statim citato; qui proinde communiùs intelligitur de remissione, sive satisfactione mediata, mediante scilicet motu attritionis vel contritionis, quem oratio illa nata est excitare, & cui alioquin debetur illa remissio.

Explicatur
S. Aug.

19.

Peccatum
veniale non
remittitur
sine aliqua
retractatio-
ne.

Certè omne peccatum, etiam veniale tantùm, est quædam à Deo aversio per liberum arbitrium, quam proinde tolli non convenit sine ejusdem arbitrii aliquali retractatione.

Unde omnes admittunt asperionem v. g. aquæ benedictæ non habere talem effectum in dormientibus, vel amentibus; sed requirunt applicationem mediante fide nostrâ, & cultu Religionis: etenim Sacramentalia ceremoniæ quædam sunt, quarum usus debet esse religiosus & humano modo. Jam autem Sacrificium applicatur etiam dormientibus & nihil minùs cogitantibus, qui proinde sine ullo proprio actu acciperent remissionem peccatorum venialium, quod est incredibile.

20.
Objectio.

Dices; hæc ratio non probat quin accedente pio motu, est de se insufficienti, quin, inquam, remittat venialia exemplo Eucharistiæ; imò & aliorum generaliter Sacramentorum, secundùm plurimos Doctores.

Solutio.

Respondeo, sic institui potuisse Sacrificium: sed nobis non satis constat sic fuisse institutum. Sicuti etiam non satis constat sic fuisse institutam orationem Dominicam, asperionem aquæ benedictæ, & similia Sacramentalia: quamquam, & de his major sit ratio dubitandi, quoniam ab Ecclesia sunt instituta, quæ sicut non potest Sacramenta instituire, sic nec signis Sacramentalibus effectum divinitus causandum infallibiliter annexere: porro Sacrificium à Christo est institutum, qui sicut instituit Sacramenta causativa ex opere operato gratiæ sanctificantis; ita etiam potuisset instituire Sacrificium remissivum ex opere operato peccatorum venialium, imò causativum ex opere operato gratiæ sanctificantis; sed quoniam hoc ultimum non fecit, nec primum fecisse verosimilius est.

21.
Cur omnia
Sacramenta
remittant

Sanè quòd omnia Sacramenta, ut aliqui volunt, remittant peccata venialia, saltem aliqua, dummodo præcesserit eorum virtualis displi-

centia, estò alioquin per se insufficienti, maxime fundatur in efficacia gratiæ sanctificantis; quamvis enim ex natura rei non sit necesse, ut collatio gratiæ adferat remissionem peccati venialis, cum gratia formaliter non opponatur peccatis venialibus; equidem consentaneum est legibus amicitiae, ut quoties aliquis admittitur ad arctius vinculum amicitiae, condonentur offensæ leves, vel omnes, vel saltem aliquæ.

Hinc Tridentinum sess. 14. cap. 5. Venialia (inquit) quibus à gratia Dei non excludimur, & in quæ frequentius labimur, quamquam rectè & utiliter, citràq. omnem presumptionem in Confessione dicantur, quod piorum hominum usus demonstrat, taceri tamen circa culpam, multiq. alijs remissis expiari possunt, scilicet per omnia Sacramenta, si adit attritio; imò quoties per aliquod opus bonum augetur gratia; non quidem omnia, sed aliqua pro majori vel minori augmento gratiæ. De quo plura in Tract. de Penitentia, ubi de remissione peccatorum venialium.

Itaque ut progrediamur in rebus incertis, tota operatio Sacrificii quæ propitiatorii, videtur in hoc consistere, quòd impetret auxilia gratiæ ad veram contritionem eliciendam, per quam Deus placatur, & propitiatur peccatis nostris. Distinguitur autem hæc impetratio ab illa, quæ alia bona per Sacrificium impetrantur, quòd sit multò certior & independens à bonitate Sacerdotis proximè offertis.

Sed nunquid infallibilis? Quis consiliarius Dei fuit? Experientia non obscure indicat neutiquam omnibus concedi adjutoria efficacia, id est, quæ infallibiliter fortiantur effectum. Quot enim hodie non inveniuntur peccatores, pro quibus hoc tremendum Sacrificium offertur, qui tamen in peccatis suis moriuntur? Quis non libentissimè, & planè ultroneè pro peccatoribus celebraret, si sciret omnès infallibiliter aliquando ad penitentiam convertendos? Certè favor nimius ut citra aliud fundamentum attribuat Sacrificio incremento, qui Sacrificio cruento non fuit successus.

An autem concedantur auxilia efficacia, id est, quæ infallibiliter, non quidem statim, sed tempore opportuno (juxta illud Tridentini sess. 22. cap. 2. Et gratiam inveniamus in auxilio opportuno) nisi homo ponat specialem obicem divinæ vocationi, piè aliqui affirmant, moti auctoritatibus, & præsertim Concilii Tridentini.

Sed facilè responderi potest, Concilium nullo verbo indicare penitentiam donum concedi ex certa promissione, & semper, utpote fundans doctrinam suam in natura & dignitate Sacrificii, dicens: Et quoniam in divino hoc Sacrificio, quòd in Missa peragitur, idem

ille Christus continetur, & incruentè immolatur, qui in ara Crucis semetipsum cruentè obtulit; docet Sancta Synodus Sacrificium istud verè propitiatorium esse &c.

Et infra: Una enim eademq; est hostia, idem nunc offerens Sacerdotum ministerio, qui seipsum tunc in cruce obtulit, solà offerendi ratione diversa. Cuius quidem oblationis, cruentæ, inquam, fructus per hanc, incruentam, uberimè percipiuntur.

24. Sufficit quòd ut plurimum conferatur gratiam et fructum penitendi.

Nùm ideo infallibiliter percipitur gratia efficax penitendi? Sufficit quòd sapè, vel ut plurimum. Unde uni dat, & non alteri, uni præstat majores gratias, etiam minùs disposito; alteri autem, etiam meliùs disposito, minores, ut experientia docet. Equidem valde credibile est, & consonum dignitati Sacrificii, ut Deus intuitu illius, ad hanc finem oblati, semper det aliquas, saltem remotè sufficientes.

Ex quo rectè potuit Christus suadere, imò precipere ut Sacrificia offeramus pro peccatis, & ad eundem finem (licet minùs principaliter) Sacrificium instituire tamquam medium aptissimum (estò fallibile per modum impetrationis, juxta conditionem ejusdem, & modum propitiandi Sacrificiis consuetum) ad flectendam & commovendam divinam misericordiam.

25. Obiectio ex sacrificiis veteribus.

Dices; olim Sacrificia expiatoria infallibiliter conferebant suum effectum expiandi, & purgandi à maculis, eo modo, quo ex sua institutione illum habebant; ergo eadem virtus competit Sacrificio novæ legis, quod in gradu excellenti illis Sacrificiis, etiam ut propitiatoris & expiatoris, successit.

26. Expiatio animæ præstatur non corpore.

Respondet; maculæ veteris legis quid aliud erant, quàm quædam externa corporis inquinamenta? Pro quibus utique expiandis sola Sacrificia constat fuisse instituta: quidni ergo immediatè & infallibiliter expiant? At verò propriè dicta peccata, animæ sordes sunt, & voluntariæ à Deo aversiones, quibus sordibus expurgandis nemo ignorat optimum remedium esse voluntariam ad Deum conversionem per veram cordis contritionem, aut attritionem, neque ex aliqua auctoritate clarè convincitur, pro illis immediatè & infallibiliter expiandis Sacrificium novæ legis esse institutum.

Interim tamen successit Sacrificiis expiatoriis veteris legis, idque in gradu excellenti; quia longè præstat expiatio animæ, etiam tantum mediata & fallibilis, expiationi corporis immediatæ & infallibili; quantum scilicet anima præstat corpori, & macula animæ pejor est maculâ corporis: præsertim cum Sacrificio novæ legis competat quoque aliquis effectus expiatorius immediatus & infallibilis, scilicet remissio peccatorum temporalium, quæ aliàs debentur in Purgatorio pro peccatis remissis, ut jam edissero.

CONCLUSIO III.

Sacrificium novæ Legis tollit immediatè & infallibiliter pœnas temporales, tam vivorum, quàm defunctorum peccatis remissis debitas.

27. Sacrificium tollit immediatè & infallibiliter pœnas temporales, etiam defunctorum.

Est constans Catholicorum doctrina, exceptâ illâ particulâ, *Infalibiliter*, cui contradicunt Sotus, Canus, & quidam alii; dum existimant hoc Sacrificium operari quidem infallibiliter remissionem pœnarum respectu vivorum, non tamen semper respectu defunctorum, sed prout Deus voluerit.

Equidem probatur Conclusio generaliter ex Concilio Tridentino sess. 22. cap. 2. ibi: *Quare non solum pro fidelium vivorum peccatis, pœnis, satisfactionibus, & alijs necessitatibus; sed & pro defunctis in Christo nondum ad plenum purgatis, ritè, iuxta Apostolorum traditionem, offertur. Ubi appellat hanc doctrinam Traditionem Apostolorum; eandemque can. 3. definit clarissimis verbis, quæ hinc omitto, quia in superioribus pluries ea commemoravimus.*

Dices; in his locis Concilium nihil decernit de immediatione & infallibilitate hujus effectus; imò simul enumerat illos effectus, quos constat non esse immediatos ac infallibiles.

28. Obiectio.

Respondet; ex nudis illis verbis istam immediationem & infallibilitatem haud satis efficaciter probari, & ideo Conclusio tam generaliter expressa, non est fidei; attamen verisimilior est, attento communi consensu Scholasticorum: qui sic illa verba intelligunt, & suum intellectum colligunt ex alijs verbis ejusdem Concilii sess. 25. in Decreto de Purgatorio, quod ita incipit: *Cum Catholica Ecclesia Spiritu Sancto edocta, ex sacris litteris, & antiqua Patrum traditione, in sacris Concilijs, & novissime in hac œcumenica Synodo docuerit, Purgatorium esse, animasq; ibi detentas fidelium suffragijs, potissimum verò acceptabilis altaris Sacrificio juvari, præcipis &c.*

29. Animæ defunctorum certius juvantur per Sacrificium quàm per jejunia, eleëmofynas, & alia vivorum suffragia: atqui his non solum mediata & per modum impetrationis, sed immediatè & infallibiliter juvantur, quatenus per ea satisfactio operi correspondens animabus applicatur, sicuti satisfactioes Sanctorum, quæ sunt in Ecclesiæ thesauro, applicantur per Indulgentias; ergo multò magis juvari poterunt Sacrificio Missæ, per quod nobis & alijs applicatur fructus Passionis Christi, ut docet Tridentinum sess. 22. cap. 1. & 2. vide verba Conclusionis præcedenti.